

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SCOVENECE

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Čekovni račun Ljubljana številka 10.650 in 10.349 za inzerate.

Uprava: Kopitarjeva ulica številka 6.

Ribbentropov govor

Nemški zunanji minister Joachim von Ribbentrop je imel v torek zvečer v Gdansku svoj prvi javni govor, odkar je na čelu nemškega zunanjega ministrstva. Doslej je bila navada, da je nemški kancler Hitler sam razodeval cilje nemške zunanje politike nemški in svetovni javnosti. Tokrat je naročil svojemu zunanjemu ministru, da po zasedbi in razdelitvi Poljske in po zavrnitvi nemške mirovne ponudbe po Angliji in Franciji v njegovem imenu izpove stališče Nemčije v sedanjem položaju, ki ga označuje vojna med Nemčijo in obema zahodnima velesilama.

Govor nemškega zunanjega ministra je imel v glavnem dva namena. Ribbentrop je najprej dokazoval, kako miroljubno politiko da je vodila Nemčija, odkar jo vodi Adolf Hitler, ki da je svoje državniške sposobnosti združil s skoraj neizčrpno potrpežljivostjo, samo, da bi odstranil vse težave, ki da bremenijo Evropo po krivdi versailleske mirovne pogodbe. Ako je navzlic temu Evropa bila vržena v vojno in je tekla kri ter bo še tekla, ni temu kriva Nemčija, je dejal Ribbentrop, marveč Anglija. To je bila druga misel, ki jo je razlagal nemški zunanji minister v svojem govoru. Anglija da je tista, ki se načrtno trudi, da bi narodnosocialistično Nemčijo uničila. Anglija da je bila, ki je najprej sama hladno zavrnila vse ponudbe, ki jih je nemška vlada predlagala za sodelovanje, Anglija da je preprečila, da bi se bila Nemčija mogla sporazumeti s Francijo, Anglija da je bila v ozadju poljskega odpora proti nemškim načrtom mirne ureditve poljskega vprašanja. Končno da nosi tudi Anglija in njeno od sovraštva do narodnosocialistične Nemčije prepojeno nasprotje odgovornost za zunanje-politične preusmeritve v nemški politiki, ki je po neprestanem odbijanju prijateljske nemške roke od strani angleške vlade šla iskat drugih prijateljev in jih tudi našla, najzadnje pri Sovjetski Rusiji. Svoja dokazovanja je Ribbentrop zaključil s mislijo, da mora Nemčija takšno zadržanje Anglije vzeti na znanje in odločilno borbo, ki da ji je bila vsiljena sprejeti ter jo voditi do zmagovitega konca, strnjena okrog svojega voditelja Adolfa Hitlerja, ki je za nemški narod največ, kar ima na tem svetu.

Nemški zunanji minister se v svojem govoru ni izčrpno bavil s odnosi med Nemčijo in drugimi državami. Le toliko, kolikor je bilo potrebno za razčlenbo odnosov med Nemčijo in Anglijo ter za prikaz nemške in angleške politike je Ribbentrop tudi o odnosih do drugih držav izrekel nekaj besed, ki odkrivajo misli nemške vlade in ki jih je posnel v stavek, da ima Nemčija sedaj svoj življenjski prostor, da smatra odslej vse svoje meje na severu in na jugu, na vzhodu in zahodu za dokončne.

Govor nemškega zunanjega ministra je imel, kar je naravno, velik odmev po Evropi in po Ameriki. Drugi državniški sicer do sedaj še niso zavzeli stališča, pač pa je v svetovnem tisku prišlo do izraza javno mnenje po raznih državah. Po njem sodeč, Ribbentropov govor, ki je na nemški narod napravil silen vtis, drugod doseadanega razpoloženja ni spremenil. V angleškem in francoskem časopisju beremo, da je za nje debata o vojni krivdi končana in da so bile v ta namen objavljene številne uradne listine, ki same za sebe govorijo. Ti dve državi, ki da sta složni šli v vojno za vzajemne cilje, bosta ostali strnjeno druga ob drugi, dokler jih ne dosežeta. V italijanskem tisku, ki se trudi, da bi tudi v tiskani besedi prišlo do izraza mirno in nepristransko zadržanje Italije, beremo nestraste razlage Ribbentropovih misli, toda brez daljših kritičnih razmotiranj. Ameriški tisk se z izvajanjem nemškega zunanjega ministra ne strinja. Sovjetski tisk z veliko vneto podčrtava tisto poglavje v govoru, ki razodeva željo Nemčije, da naj bi prijateljstvo s Sovjetsko Rusijo ostalo trajno in da bi se še bolj poglobilo. Neutrlni tisk ugotavlja, da govor nemškega zunanjega ministra ni ničesar doprinesel, kar bi moglo služiti zbližanju med obema taboroma.

Tudi v naši državi je imel govor v Gdansku močan odmev. Seveda ni naša naloga, niti naša pristojnost, da bi uhajali v vsebino misli, ki jih je Joachim von Ribbentrop razvijal o politiki angleškega imperija in o odnosih med njim in Nemčijo. To je vprašanje, ki ga bosta med seboj rešila oba naroda in ki bo o njem izrekla svojo nepristransko in dokončno sodbo zgodovina, kakor se je do sedaj že zgodilo z vsakim vprašanjem, okrog katerega so rjovela nesoglasja med ljudmi. Toda jugoslovanska javnost je z zadovoljnostjo in zadoščenjem slišala iz njegovih ust ponovno slovesno zagotovilo, da so nemške meje dokončne tudi na prostoru, ki ga zavzema Jugoslavija, kjer živi in hoče živeti svoje mirno življenje v izpolnjevanju svojega poslanstva in svojih nalog, da namreč svojemu ljudstvu nudi najvišje pogoje duhovnega in gmotnega napredka v polni svobodi, in da v delovnem sožitju z drugimi narodi stori svoje, da bi se mir, ki je bil sklenjen, spet obnovil v okoliščinah, ki bodo trdno jamčile njegovo trajnost in dokončnost.

Zagreška vremenska napoved: Deževno z južnimi vetrovi.

Zemunska vremenska napoved: Deževno še nadalje.

Napetost na Kavkazu

Turčija ima 300.000 vojakov na sovjetski meji Sovj. Armenija zahteva od Turčije dve pokrajini

Pred sestankom četverne zveze Turčija-Perzija-Irak-Afganistan

Pariz, 26. okt. AA. Havas: Turčija je zbrala 300.000 vojakov okoli mest Karsa in Ardahana, blizu vzhodne meje. Tako poroča »Matin« na podlagi obvestila, ki ga je iz Carigrada objavil »Daily Mail«. To je pas, ki ga sovjetska armenska republika zahteva od Turčije na ukaz iz Moskve. Ti dve mesti pa sta bili armenski vse do 1922.

Neki visoki uradnik sovjetskega veleposlaništva v Parizu je pri tej priliki izjavil tole: Spor okoli Karsa in Ardahana se more rešiti s posvetovanji, če upoštevamo, da z rusko manjšino zelo lepo postopajo, to vprašanje vsekakor ne bo dalo povoda, da bi prenehali prijateljski turško-sovjetski odnosi.

Pariški tisk objavlja nadalje poročila, da se Turčija poteguje, da bi se čim prej sestale države azijskega sporazuma, to je Turčija, Perzija, Irak in Afganistan, ki so lani sklenile pakt, da se bodo medsebojno podpirale proti vsakemu napadalcu. Poročila iz Turčije pravijo, da želi turška vlada točno vedeti, kakšno bo izvajanje te pogodbe v primeru sovjetskega napada na kavkaški mej. Turčija se sedaj zaveda, da bo stala pod pritiskom Sovjetske Rusije, ki jo hoče prisiliti, da sprejme njene predloge o zapori Dardanelskih ožin za vse vojskujoče države, predloge, ki jih je Sovjetska Rusija za časa moskovskih pogajanj med sovjetsko vlado in turškim zunanjim ministrom položila na mizo pogajanj, a jih je turški državnik odklonil. Sovjet. vlada računa z možnostjo, da bi Turčijo s pritiskom na Kavkazu prisilila, da se ukloni.

Nekateri pariški listi navajajo v svojih poročilih tudi možnost, da stoji za Sovjetsko Rusijo Nemčija, ki jo je turški zavezniški pakt z Anglijo in Francijo zelo omejeval in ki bi tudi želela, da bi se položaj Turčije oslabil.

Sovjeti polagajo mine po Crnem morju

Bukarešta, 26. oktobra. b. »United Press« poroča, da je Sovjetska Rusija po sklenitvi trojnega sporazuma, glasom katerega je angleškim in francoskim ladjam dovoljen prehod skozi Dardanele, pričela postavljati v črnomojskih lukah mine. Vse luke so v vojnem stanju. Poveljnik luke v Konstantci je opozoril vse romunske ladje na nevarno cono pri Sebastopolu, kjer so Rusi postavili zlasti močna polja min. Pri samem vzhodu v bosporoski ožini so našli plavajočo mino, ki se je bržkone odtrgala.

Mrzlično diplomatsko delovanje v Turčiji

Bukarešta, 26. okt. b. »United Press« poroča iz zanečljivega vira, da bo v Moskvo odšla posebna misija romunskega in turškega zunanjega ministrstva, ki bo nesla s seboj nekatere predloge za ureditev razmer v jugovzhodni Evropi v zvezi s sklenitvijo trojnega pakta.

Carigrad, 26. okt. b. Prvi razgovori med Romunijo in Turčijo, ki so v zvezi s sklenitvijo angleško-francosko-turškega pakta, so že končani.

Italija se čedalje bolj zanima za Balkan

Nove trgovinske pogodbe — Prizadevanja za nevtralnostni blok

Sofija, 26. okt. t. Italijansko trgovinsko odposlanstvo, ki je z uspehom končalo pogajanja z jugoslovansko vlado v Beogradu, je prišlo v Sofijo, da začne z zastopniki bolgarske vlade pogajanja za novo trgovinsko pogodbo. Italijanski poslanik je imel v tej zvezi zelo dolg razgovor s predsednikom vlade Kiosevanovim in je odnesel vtis, da se bodo razgovori razvijali gladko pri obojestranski dobri volji.

Rim, 26. okt. b. Ves rimski tisk trdi, da je balkansko ravnotežje prvi predpogoj za ohranitev miru v jugovzhodnem delu Evrope. Za uspešno izvajanje nevtralnostne politike, za katero so se izrekle vse balkanske države, govorijo interesi Italije na Balkanu. Valed tega Italija ničesar ne opusti, kar bi to ravnotežje moglo motiti.

V poročilih iz Beograda, Bukarešte in Sofije poudarjajo italijanski listi,

„Lavoro fascista“ o bodočih namenih Nemčije

Rim, 26. t. »Lavoro Fascista« objavlja dopis iz Londona, kjer pravi, da so v gotovih angleških krogih prepričani, da namerava Hitler z vso silo napasti Anglijo, istočasno pa Francijo ponovno ponuditi mir. V Angliji pričakujejo v najbližji bodočnosti hude napade podmornic in bombnikov.

Pogajanja se nanašajo na okrepitev medsebojne prijateljske zveze v smislu čl. 4 angleško-francosko-turškega sporazuma, ki določa pomoč Romuniji za primer, če bi bila napadena. Po dvehurnem razgovoru s turškim zunanjim ministrom Saradzoglom je romunski poslanik enoči odšel z letalom v Bukarešto, da poroča svoji vladi ter da dobi nova navodila.

Predlogi iz Berlina

Jutri pričakujejo tudi vrnitve nemškega poslanika von Papena. Turški politični

Chamberlainovo poročilo o vojnem položaju

Tedenski pregled vojne na kopnem, v zraku in na morju Oster odgovor nemškemu zunanjemu ministru Ribbentropu

London, 26. oktobra. t. Ministrski predsednik Chamberlain je danes v spodnji zbornici podal svoj tedenski pregled o vojnem položaju. V diplomatski loži je sedel tudi novi italijanski veleposlanik Bastianini.

Na kopnem

Chamberlain je dejal, da na zahodnem bojišču v preteklem tednu ni bilo pomembnejših dogodkov. Nemške in francoske čete stojijo sedaj na državni meji. Anglija neprestano izpolnjuje svojo armado na francosko-nemški meji.

V zraku

Pač pa je bilo delovanje letalstva, je nadaljeval Chamberlain, mnogo bolj živahno. Omenil je napad nemških bombnikov na angleški transport, ko sta bila od 6 napadalcev sestreljena dva. To je bilo 21. oktobra. Istega popoldne sta dve skupini po 9—12 nemških bombnikov poskušali napasti angleške trgovske ladje. 4—5 bombnikov je bilo uničenih. Naslednji dan smo uničili dva bombnika pri Saint Adds Head. Anglija ni trpela nobene škode. Angleško letalstvo se je uspešno udeleževalo tudi pri iskanju minskih polj, tako je moglo opozorjati trgovske ladje, da so se jih izogibale. Angleška letala so videla 7 nemških podmornic in jih takoj javila angleški pomorski obrambi. Štiri podmornice so bile napadene in pregnane, ena je bila z gotovostjo potopljena, ena pa hudo poškodovana od vojnihi ladij, ki so jih letala vodila na pravo mesto. Chamberlain je nato omenil nemški letalski napad na Rosyth (Scapa Flow), pri kateri priliki sta bila sestreljena dva bombnika, drugi pa so bili poškodovani, da se niso mogli več vrniti v Nemčijo.

Na morju

Delovanje nemških podmornic je v preteklem tednu naraslo, je dejal predsednik vlade, toda angleške pomorske oblasti niso bile iz-

krogi pričakujejo, da bo von Papen prinesel s seboj važne predloge iz Berlina, ki bodo omogočili nadaljevanje razgovorov z Moskvo na novih temeljih.

Madžarska—Sovjetija

Moskva, 26. okt. AA. DNB. Novoimenovani madžarski poslanik v Moskvi Kristofy je izročil včeraj predsedniku vrhovnega sovjeta Kalininu svoje poverilnice. S tem so diplomatski odnosi med Sovjetsko Rusijo in Madžarsko po polletni prekinitvi epet vzpostavljeni.

nenadene, ker so to pričakovale. On zagotavlja zbornico, da ima vojno vodstvo položaj popolnoma v rokah. Čeprav je nasprotnik imel enkrat ali dvakrat srečo, vendar niso žrtve dosegle tistega količnika kot v začetku vojne. Nemčija pošilja svoje podmornice vedno dalje in dalje na visoko morje, daleč proč od domačih pristanišč, na kraje, koder tečejo pomorske trgovske ceste. Količnik, ki ga je Anglija dosegla pri uničevanju nasprotnikovih podmornic, ji daje upanje, da bo to nevarnost za angleško trgovino kmalu iztrebila. V preteklem tednu je Anglija izgubila 5 trgovskih ladij, od katerih je bila ena, namreč »Stonegate«, potopljena od nemške križarke »Deutschland«. Skupna nosilnost teh ladij znaša 22.715 ton. Anglija pa je zasledila nemških ladij v skupni nosilnosti 28.867 ton. Poleg tega se je ena nemška trgovska ladja z nosilnostjo 4574 ton sama potopila, da bi ušla za segi angleških vojnihi ladij. Dobiček za Anglijo znaša torej 6000 ton.

Govoreč o pomorski vojni, je Chamberlain dejal, da je postalo sedaj nekaj navadnega, da podmornice potaplajo trgovske ladje brez predhodnega svarila. Posadke in potniki so prisiljeni, da se rešijo v male rešilne čolnice ter so potem prepuščeni samim sebi na morskih valovih. To se je na primer zgodilo pri potopitvi ladje »Yorkshire«, kjer je med žrtvami mnogo žena in otrok, ki so se iz tujine vračali domov.

Podobna nesreča se je zgodila francoski ladji »Bretagne«, s katero je potovalo večje število žena in otrok, ki so pretrpeli mnogo zaradi tega, ker so bili prepuščeni po potopitvi ladje majhnim čolnom na visokem morju. Ni mogoče najti zadosti izrazov, da obsodimo takšno nečloveško postopanje.

Turški pakti

Chamberlain je nato pri svojem tedenskem pregledu prešel na turško-francosko-angleški pakt, ki ga je ves angleški imperij sprejel z velikim zadoščenjem. Prav tako ga je pozdravil tudi ves široki kulturni svet, ker brez dvoma vidi v njem novo jamstvo zato, da se bo ohranil mir v obsežnem delu sveta. Ta pakt ni napadelen, marveč obramben in ne ogroža nobene države, ampak služi samo obrambi proti napadu. Angleška in francoska vlada proučuje sedaj tudi vprašanje denarne pomoči Turčiji. To pomoč bo Turčija dobila delno tudi v obliki orožja.

Chamberlain odgovarja Ribbentropu

»Sodila nas bo zgodovina« — »Ako

je volja nemške vlade, da gre v

vojno z vsemi silami, potem imamo

samo en odgovor: pripravljeni smo,

da to borbo sprejmemo«

V svojem nadaljnjem govoru je Chamberlain govoril o dolgih posvetih med vrhovnimi voditelji nemških narodnih socialistov, ter omenil tudi govor nemškega zunanjega ministra Ribbentropa v Gdansku, o katerem se je takole izrazil:

»Nočem izgubljati časa z razlago podrobnosti tega umotvora. Nikogar ni v naši državi, ki bi se dal zapeljati po neresničnostih v tem govoru. Že sedaj imamo zadosti dokazov za to, da Ribbentrop ni imel nobenega uspeha tudi pri nepristranskih opazovalcih drugod po svetu. Jaz sam še vedno upam, da so navzlic temu zavijanju resnice še vedno nekateri v Nemčiji sami, ki vidijo, kje je resnica.«

Glavna vsebina Ribbentropovega govora je bila ta, da dokaže, da je sedanjo vojno pripravljala Anglija. Menda je ni nobene vlade na svetu,

(Nadaljevanje na 2. strani)

Nevidna vojna na življenje in smrt:

Skrivnostna bitka med vohuni

Obramba vohunstva v filmu
in resničnosti

Junaška dejanja hrabrih vohunov in protivohunov, kakor jih gledamo v kinu na platnu, nima dosti skupnosti s kruto resničnostjo. Toda predmet sam — vohunstvo in protivohunstvo — in plod domišljije, in vprav zdaj, ko v Evropi spet razsaja vojna, je to zelo sodobna zadeva. V zaprtih pisarnah vohunstva se vsak dan bijejo bitke, ki niso mnogo manj hude kot na frontah.

Že čez nekaj dni po izbruhu te vojne, je že angleški vohunski urad »Intelligence Service« sporočil, »da so prijeli skoraj vse, v Angliji bivajoče sovražne vohune«. To je bila velika zmaga angleške vohunske obrambe, ki ni bila s tem nič zmanjšana, ko je britsko vojno ministrstvo dodalo, da jih je nemara nekaj le še na angleških tleh. Če pomislimo, da je bilo med svetovno vojno le prav malo vohunov odkritih in preprečenih v Angliji, je ta zmaga letošnje angleške vohunske obrambe tem večjega pomena.

Intelligence Service je deloval s teoretičnega stališča, da ni za sovražnega agenta poglavitna težkoča ta, da si preskrbi informacije, marveč to, da jih more svojim višjim tudi oddati. Zato je ta vohunski zavod osredotočil svojo pozornost na poročila, pisma, pošiljate, tiskovine itd., ki so odhajala v inozemstvo.

Uganka skrivnega ključa

Intelligence Service ima za to precej izkušen iz bivše svetovne vojne. Preproste glasbene note, na primer, so v prejšnji vojni kar lahko odhajale čez mejo. Dokler se ni nekemu uradniku posvetilo, da se je usedel h klavirju in je začel igrati po teh notah. In izkazalo se je, da te note niti malo niso bile v zvezi z glasbo. Dalje so vsebovale znamke na navadnih pismih in kartah ključ ali črko za ključ kake skrivne pisave samo s tem, da so bili na robu znamke odtrgani zobci — eden ali več —, kar je dalo število ali kako črko, po kateri se je dala razumeti šifrirana pisava.

Največja težkoča, ki ima Intelligence Service opraviti z njo, in ki je hkrati življenjska naloga sira Georgea Astona, načelnika »Urada tajne službe«, tako imenovanega »M. I. 5«, je pa dešifriranje, razvozlanje tajnih (šifriranih) besedil. Vpravi zaradi razvozlanja tajnih pisav G. Astona, je dosegel Intelligence Service v začetku te vojne tak velik uspeh.

Najpreprostejši in najlažji način tajnih pisav je ta, da se abecedni red črk spreminja. Vsaka črka se porine za en ali več znakov naprej. Tako A ni A, temveč B, B postane C itd. Če je pisava sestavljena za dva premaknjena znaka, tedaj je A — C, B postane D ali E in tako dalje. Ta ključ pa se izdaja po črkah, ki se najčešče nahajajo v kakem jeziku. V večini evropskih jezikov je največkrat na vrsti E, v ruščini pa O, v največ orientskih jezikih pa A. Mnogi jeziki skoraj ne vsebujejo X, Q, V, W, K, Z, drugi pa jih imajo po večkrat.

Kako šifrirano besedilo, v katerem je na primer T največkrat naveden, preizkusijo tako, da postavijo namesto T po vrsti E, O, A in tako naprej in še druge črke. Z vztrajnim podrobnim delom se skoraj zmeraj posreči dešifrirati tajno pisavo.

Kraljestvo je geslo

Neskončno bolj težavno je razvozlanje takrat, če se pošiljatelj in prejemnik poslužujeta kake poprej dogovorjene besede, kakega gesla ali ključa. Za primer navajamo besedo, ki zaradi enostavnosti vsebuje A kot prvo črko v abecedi, na primer besedo »Kabine«. To geslo postavimo na čelo kvadrataste omare, ki ima petkrat po pet oddelkov za 25 črk abecede; takole:

K A B I N
E

Druge črke se preprosto vstavi po abecednem redu, in sicer od A, ki je v geslu, vse črke, izvemši onih, ki so že zapopadene v geslu. Kvadrat je potem takle:

K A B I N
E C C D F
G H I L M
O P R S S
T U V Z Z

Zdaj se lahko razvozla tako, da zamenjaš vsako črko s tisto, ki stoji pod njo. Lahko se tvori pare črk in se vselej zamenja po ena črka s tisto, ki je pred njo. Toda geslo se lahko spreminja od tedna do tedna, tako da se red črk zmeraj preračuna. Ker sestoji razvozlanje v tem primeru iz dveh delov: iz iskanja gesla in odkritja sestava, po katerem se črke zamenjajo, je videti, kakor da bi bilo skoraj nemogoče razrešiti to nalogo. Skoraj

Med strelskimi jarki in bodičasto žico:

Zemlja od nikogar

Čigava je zdaj saarlandska vas Perl? Komu pripada kos zemlje med Warndtvaldom, kjer so francoski vojaki, in mestom Saarbrücken? Na milijone bralcev časopisov primerjajo vojna poročila in proučavajo zemljevide. In v vseh dvomljivih primerih je tedaj odgovor: »Zemlja od nikogar.«

Od nikogar zemlja v mirnem času

Zemski jezik iz koral v Indijskem oceanu meri le nekaj kvadratnih metrov, ni obljuben, je ves prepljuskan v viharjih dne. Drobec kopne zemlje v Severnem ledenem morju, komaj je opazen pod ledenimi ploščami, ki so vrh njegove, zapuščene, rumene, nerodovitna pusti, je na trti, štiri tedne poživiljena s kako turk-stansko, tibetsko ali rusko obmejno stražo.

Zemlja od nikogar! Svet brez ljudi, zemlja brez postav, svet med svetovi, svet, kjer ima domišljija pristo pot. Svet, ki more biti paradiz za pirate, tihotapce, ponarejevalce denarjev...

Pojem »od nikogar zemlja« (ime izhaja iz angleščine: »no man's Land« so angleški mornarji dejali privikrat otokom v Oceanu), je še precej mlad. Izvira šele iz časov, ko je znanstvo o pravicah narodov in diplomacija iznašla ime »suverenost«, to je, neomejena in neodvisna oblast kake države nad drugo. Kjer pa ni suverenosti — nadvlade nikogar, tu je »svet od nikogar«. Ko je bilo na zemlji še dosti brezmajnih, neraziskanih in nerazdeljenih pokrajin, »belih lis« na zemljevidu, je bil svet od nikogar še vsakdanji pojav. Dandanes pa je pod normalnimi razmerami že izjema, ki je komaj kaj pomembna.

... in v vojni

Šele moderna vojna je pripomogla pojmu »od nikogar zemlja« spet do novega, okrutnega in strahotnega pomena. V svetovni vojni sta bili dve progi »zemlje od nikogar«. In sicer od Baltika do Črnega morja, in od Severnega morja do Švice. To je bil svet med sovražnimi črtami strelskih jarkov, tisti s krvjo pokriti, po bombah razriti del sveta, kjer so se shajale milijonske armade.

Spominjamo se tistega pretresljivega ameriškega filma »Zemlja od nikogar«, ki je posnet po mirovnem romanu Berte Suttnerjeve »Dol z orožjem«. Prikazana je usoda zblaznelega kmeta, ki se skriva v neki razvalini »zemlje od nikogar« in ga ondi najdejo vojaki vseh armad, Francozi, Angleži, Nemci. Visoko nad njimi v ozračju nad »svetom od nikogar« se bijejo sovražna letalska brodoma, in zemlja pod njimi, ki ne pripada nikomur, se stresa v grmenju topov. To je »svet od nikogar«.

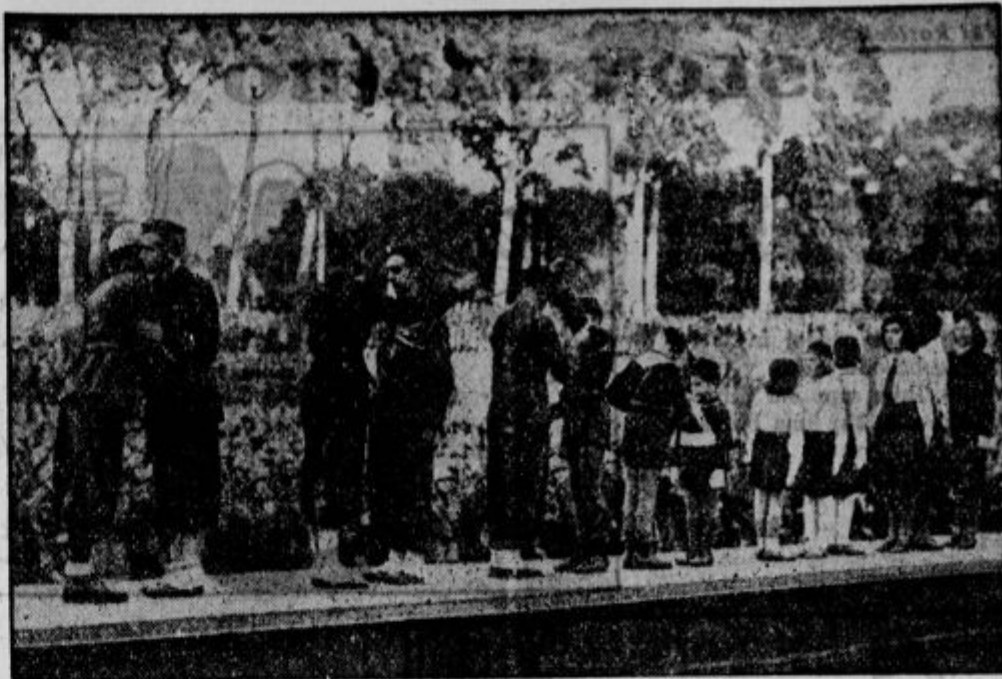
Pravniki in uradniki so si znjimi belili glavo. Kdo bo izstavil potrdilo o smrti vojakov, padlih na »zemlji od nikogar«? Čigav je predmet, ki ga najdejo na »svetu od nikogar«? Komu pripada živina, ki se pase na »zemljišču od nikogar«? Kdo bo kriv zločina, ki se je izvršil na taki zemlji? Saj je bila »zemlja od nikogar« mimogrede tudi tam, kjer je živel še civilno prebivalstvo.

Vojaki so brž znali odgovoriti na ta vprašanja, ki jim birokrati niso bili kos. Vojaki so mrtvece pokopali, ranjence spravili, so večkrat z nevarnostjo za življenje odgnali živino z nevarnih zemljišč in so o priliki prirodnih nezdod priskočili na pomoč. Ali je to ustrezalo pravici narodov? In paragrafov? Stori so, kar se jim je zdelo prav. Saj na »zemlji od nikogar« ni ne tožnika ne sodnika.

Žaloigre na »zemlji od nikogar«

Človeška narava, ki stremi za tem, da bi povsod napravila red in uvedla pravno razmerje, se upira temu, da bi priznala bivanje kakega kosa »zemlje, ki ni od nikogar«. Vendar so ondi, kjer je tudi v mirnem času svet »od nikogar«, to so le nekaj metrov široki »koridorji« med dvema mejama držav, take obmejne žaloigre, ki so mnogo hujše kakor vojne grozote.

Spor med Nemčijo in Poljsko zaradi iz Nemčije na poljsko mejo odstranjenih poljskih

Italija proslavlja dan odlikovanja mladine v Rimu

nemogoče, zakaj, vse se navzlic vsemu razreši, kakor izpričuje primer sira Georgea Astona.

Dešifrirant — ali razreševalec — ima zmeraj dve stvari pri rokah: besedilo in abecedo, ki jo lahko zmeraj razčleni na petkrat po pet črk. Spreminjevanje je pri tem raznovrstno, a vendarle omejeno, in razrešitev naloge se more primerjati z igro potrpljenja, ki se pa zmeraj srečno izide, če je poleg skupina strokovnjakov, kakor matematikov, slovničarjev, jezikoslovcev in podobnih. Ti se skupno spravijo na delo. Čudno je slišati, pa je le resnično, da je ni na svetu še tako skrivne pisave, katere bi s potrpljenjem in z matematičnimi figurami in formulami ne bilo mogoče razvozlati!

skemu biku, ampak jih morajo voditi 3 km daleč k drugemu biku. Tudi to je vojna,

Mrtvaško oznanilo

V nekem inozemskem industrijskem mestu kroži listič, ki gre iz rok v roke, in ki se vsakdo nasmehne, ko ga prebere. List je črno obrobjen in je zares mrtvaško oznanilo:

»Globoko potrti javljamo, da je danes zjutraj ob sedmih umrl po daljšem bolehanju naš ljubi, dobri, en kilogram teški Kruhek v starosti komaj 2 let. Nikoli ne bomo pozabili pregodaj umrlega in se ga bomo zmeraj v ljubezni spominjali. Žalujemo starši: Fric Lakota in Ana, roj. Brezkurjave.«

Moštvo nemške podmornice odhaja spet na delo

Kranj

Francoski krožek v Kranju bo tudi letos počeval francosčino v začetnem in nadaljevalnem tečaju. Prijave sprejema gimnazijski hišnik.

Prežganje

Žalostno so zapeli farni zvonovi dne 26. p. m. v slovo, ko nas je po dvanajstih letih zapuščal g. župnik in duhovni svetnik Josip Stupica. Farani so bili solzni, ko se je naš nepozabni duhovni oče s prižnice poslavljaj. Tik pred odhodom so g. svetniku izročile naše kat. prov. organizacije lepo diplomu častnega članstva. Ko je g. svetnik odšel, smo še bolj občutili njegovo izgubo... Za njegovo 12 letno delo v fari in občini se mu vsi iskreno zahvaljujemo in mu želimo vso srečo in božji blagoslov v Kresnicah, kjer je sedaj. — Dne 24. t. m. smo pa slovesno sprejeli novega župnika, ribniškega kaplana g. Leona Kristanca. Sprejema se je udeležila skoraj vsa fara, vse cerkvene in prosvetne organizacije, šolska mladina z učiteljskim. Spalir so delali slovenski fantje in dekleta v krojih ter mladi s praporčki. Z novim g. župnikom je prišel ribniški dekan g. Skubic in župnik od Sv. Gregorja g. svetnik Krumpeštar. K sprejemu sta pa še prihitela šmartinski dekan g. Gornik in kaplan g. Starman. Novi g. župnik se je ginjen zahvalil za krasen sprejem. Ljudstvo se je s svojim župnikom in ostalo duhovščino podalo v župno cerkev, kjer je novi g. župnik podelil faranom svoj prvi blagoslov z Najsvetejšim. Zvečer so še zvonovi slovesno pritrkavali v pozdrav g. župniku, visoko v zrak so švigale rakete in slišalo se je pikanje. Farani želimo g. župniku, da bi bil zadovoljen med nami in da bi ga spremljal pri vseh delih blagoslov Vsemogočnega.

Zahvala

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki so počastili spomin najine drage blagopokojne mame, gospe

Olge Balon roj. Lipold

in jo spremili na njeni zadnji poti 21. oktobra 1939 k njenemu večnemu počitku, vsem, ki so poklonili cvetje na njen grob, društvu Nanos-Jadran za ganljivo pesem, preč. g. župniku p. Valerijanu Landergotu, g. Viktorju Grčarju, gospej ravnateljici Antoniji Stupci in našemu sosedu g. Jakobu Visočniku za tople besede v njen spomin, in vsem, ki so nama izrazili svoje sožalje. Ganjena izrekava prirčno zahvalo deputaciji mozirskega Sokola, ki je prinesel na njeno zadnjo pot svoj prapor, ki mu je ob razvitu pred pol stoletjem, v pomladi svojega življenja, pripela spominski trak.

Maribor, oktobra 1939.

Ivanka in Franjo Lipold.

V grobu zakopane puške na Poljskem

Vojna poroka z ovirami

Ko je izbruhnila vojna, je oživela tudi navada vojnih porok. V nasprotju z l. 1914, so prigrisave k tem porokam mnogo številnejše ko takrat, in marsikomu se tako neznanemu mudi napraviti iz svoje neveste svojo ženo, da ne počaka na kak dopust, marveč kar koj izbere kakega namestnika zase za poroko.

Tako je tudi neki brivec, ki si je jako želel, da bi se čimprej oženil, preden bi odšel na vojno, naprosil svojega mojstra, naj bi ga pri poroki nadomestil. Mojstru je bilo to prav, in tako se je zgodilo, da je v teh dneh stopila mlada, plavalasa gospodična ob strani skrbno oblečenega sijolasega gospoda, ki je nadomestil ženina, v pariski poročni urad v 5. okraju.

Opravilo se je začelo. Že je začel dotični uradnik za civilne poroke brati besedilo, ali je ženin voljan poročiti se in ali bo pripoznal nevesto za svojo ženo. Že je hotel namestnik izjaviti »da«, ko so se hrupno odprla vrata in prihrumel je v sobo mlad vojak, naravnost s fronte, resnični ženin, ki se mu je v poslednjem hipu posrečilo dobiti malo dopusta.

»Jaz sem ženin, jaz moram reči, da« je prekinil ceremonijo in se postavil nered poleg srečno smehljajoče se neveste. Toda uradnik se ni dal ugnati, rekoč: »Jaz morem poročiti samo tiste osebe, ki so tu z imenom napisane. Zal mi je — a kar se mene tiče, je tale gospod tukajle pravi soprog.« — Obe priči sta se zahihitala in sta potegnili »oviranca« mladega soproga k sebi, ki je smel prisostvovati svoji lastni poroki le kot navaden gledalec.

Po končanem opravilu pa je smel, ne sicer posredno z njim poročeno, vendar resnično svojo soprogo sprejeti iz rok uslužnega mojstra v svoj objem.

Vtroški kotiček

SLON SAMBO

(111) Tako sta bila hvaležna za ta nasvet, da sta se kar v spalnih oblekah odpravila s Sim-Samom iz hiše. Fakir Bang-Sang ju je sprejel, pes pa se je vrnil domov. Bang-Sang se je usedel in je brbljal čudne besede, držeč v rokah rdečo ruto. Brez sape sta Filip in Jan pričakovala, kaj jima bo razodel,

(112) »Sambo je v nekem mestu za gorami,« se je oglašil Bang-Sang. »Tu imata čevlje, čepici in palici in odpravita se na pot. Pa dobro pazita na čepici, ki vama bosta še jako koristili! Kaj več pa vama zdajle ne morem reči.« Smejoč se sta se fanta oblekla v tista čudna oblačila.

Kupujemo šipek

po najvišjih dnevnih cenah

Salus d. d., Ljubljana

Otvoritev nove mesarije

V soboto odprem na Krakovskem nasipu št. 10 novo mesnico ter se cenj. občinstvu priporočam za obilen obisk.

France Avbelj

Mali oglasi

Službodobe

Šivilja

za šivanje na stroj dobi stalno mesto. - F. & M. Rozman, Gosposka ulica 4/I.

Službe iščejo

Dobra kuharica

zanesljiva, starejša, išče službo na deželi. - Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Dežela« 16.734. (a)

Konceptent

z enoletno sodno prakso išče zaposlitve pri odvetniku. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »15. november« 16.768. (a)

Trgovski pomočnik

mlad, mešano stroke, želi premestitev v boljšo trgovino. Naslov v upravi »Slov.« pod »Vestene« št. 16585.

Akad. izobražen gospod

išče primerne službe. - Zmožen samostojnih nastopov, predavatelj itd. - Ponudbe upravi »Slov.« pod »St. 62« 16.731. (a)

Razno

Gumbnice, gumbje, pišice, monogrami, enteli, azur fino in hitro izvrši

Matek & Mikeš

Ljubljana, Francišanska ulica
Vezanje perila, krasna predtiskana žen. roč. dela

Pouk

Strojepisni pouk

Večerni tečaj. Pričetek pouka 2. novembra. Vpisovanje dnevno. Christoffov zavod, Domobranska cesta 15. (u)

Kupimo

Vsakovrstno zlato

srebro in briljante kupuje vsako količino po najvišjih cenah A. Božič, Francišanska ulica 3. k

Denar

Hranilne knjižice

3% obveznice

in druge vrednostne papirje kupuje in plača najboljše

BANČNO KOM. ZAVOD

MARIBOR

Aleksandrova cesta 40.

Prodamo

Tricikelj

skoraj nov, prodam. Nosilnost cca 200 kg. Cena 1000 din. Naslov v upr. »Slovenca« pod 16.985. 1

Cepljeno trsje

sašno drevje in divjake nudi Zlher Franjo, Zamušani, p. Sv. Marjeta, Moskanjci. - Zahtevajte cenik! (l)

Zaklane purane

masne kokoši, zavojl po 10 kg 130 din, 1a. jedra 10 kg 180 din, suhe čepice 1a., zaboj 10 kg 58 din, vreča 50 kg 210 din, franko voznina razpošilja G. Drechsler, Tuzla.

Hijacinti in tulipani

iz Holandske so prispeli. Dobite jih v najboljši kakovosti pri tvrdki M. Berdajs (prej Urbanič), trgovina s semeni, Ljubljana, Miklošičeva c. 8; telefon 24-40. (l)

Posrestva

Parcele v Vodmatu

skupaj 5 parcel od 500 do 700 m², na Selu pa 4 od 400 do 500 m, napredaj. - Poizve se pri J. Oražem, Predovičeva 5, Moste. (p)

Majhno stavbno parcelo

400 do 600 kv. metrov, kupim v Spodnji Šiški ali za Bežigradom. Marinkšek, Zvezdnikarjeva 18, Spodnja Šiška. (p)

Stanovanja

ISČEJO:

Enosobno stanovanje

za 2 osebi iščem za takoj ali pozneje v Ljubljani ali bližnji okolici. Ponudbe upravi »Slov.« pod »Zmerna cena«. (c)

Dobro obrit-dobre volje!

ROTBART

Obratovodjo

(Werkführer)

za srednjeveliko tovarno usnja (na Hrvatskem), za nadziranje izdelovanja podplatov, mastnega gornjega usnja in blanka po lastnem sistemu tovarne, vsekakor pa večjega v izdelovanju vsega usnja za vojaštvo in veliko prakso v renomiranih podjetjih

iščemo za takojšen nastop

Ponudbe z opisom dosedanjega službovanja, s pričevali (v originalu ali prepisih) in z navedbo zahtevkov je poslati na upravo »Slovenca« pod značko »Hrvaško« št. 16.885.

»SLOVENE«, podružnica: Miklošičeva cesta št. 5

Umrli je naš dolgoletni član, gospod

Vilko Gaberšek

uradnik

Pogreb bo v petek, dne 27. oktobra ob 4 popoldne iz splošne bolnišnice na pokopališče k Sv. Križu. Vzornega zadrugnika ohranimo v trajnem spominu.

Vič, dne 26. oktobra 1939.

Produktivna zadruga ljublj. mizarjev, Vič.

Gabrijela Ušeničnik javlja vsem sorodnikom, prijateljem in vojnim tovarišem tužno vest, da je danes po dolgem, mučnem trpljenju, previden s tolažili sv. vere, mirno v Gospodu zaspal njen srčno ljubljani soprog, gospod

Josip Ušeničnik

administrativni major v pokoju, odlikovan z redom sv. Save V. stopnje

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v soboto, 28. oktobra ob 4 popoldne iz Štajmerjeve ulice 2 na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 26. oktobra 1939.

Arnold Fredericks:

17

Svetlobni znaki

Detektivski roman. — Priredil Fr. Kolenc.

»Dobro, razumem. In kaj bo potem?«

»Avtomobil bo drvel naprej proti Parizu. Pri dvoma, da bodo hiteli loviti v mesto. Pri No de Versailles bom pazil in pri sosednih vratih bodo prežali tajni redarji. Ustavijo vsak voz, ki bo hitel v mesto. Onega, ki bo ob strani in na kolesih zaznamovan z rdečo barvo, zasejejo, in one, ki bodo v njem, aretirajo.«

»Toda vzemimo, da oni ne sporočijo tovarišem, da bi otroka vrnili.«

»Potem bo otrok najbrž pri njih v vozu. Gledajte slučaj iz njihovega vidika. Postopati bodo morali zelo naglo. Mogoče je sledeči način: ako bodo s svetlobnimi znaki ali z drugimi znaki informirali tovariše, ki so na ulici, potem lahko z gotovostjo računate na to, da bo otrok doma, še preden se vrnete v hišo. Oni vedo, da boste vi po izročitvi denarja takoj hoteli domov. Kaj bi bilo bolj enostavno, ko da pripeljejo otroka s seboj in ga odvedejo na neki določen kraj in ga od tam pošljejo domov. Po mojem mnenju je to najbolj verjetno.«

»In ako otrok ni z njimi?«

»Potem sta še dve možnosti. Prva je, da pred svojim odhodom v Pariz informirajo tovariše s svetlobnimi znaki ali kako drugače. V tem primeru vi dobite otroka, mi pa ujamemo lopove. Druga možnost pa je seveda ta, da poizkusijo tovariše informirati zunaj mesta.«

»In ako jih vi prej ustavite, potem to razbojnikom ne bo mogoče in jaz otroka ne dobim nazaj.«

»To je res, a ta primer je skoraj izključen.«

»Zakaj, g. Duvall?«

»Prvič zato, ker je za nje nevarno, ako jih na vrvežih pariških ulicah zasledijo. Drugič pa, ker sploh ne morem misliti, da bi bil fant v Parizu. Zena, ki vam je prinesla sporočilo, je videla otroka daleč zunaj mesta. Ne more se predpostaviti, da bi ti možje podnevi upali otroka pripeljati v mesto. Ako je fant z njimi v vozu, potem se izognejo nevarnosti, da bi jih kdo spoznal. Enostavno prestejejo denar, pridejo v Pariz, kjer se bodo čutili varne, otroka odpeljejo na določen kraj, si razdelijo plen in vsak se poda v svoje skrivališče. Tak zločinec ve, da je v velikem mestu bolj varen, kakor pa, ako z avtom beži v vas. Sploh ne dvomim, da je otrok pri njih.«

»Toda ako je otrok v vasi in čakajo z njim, dokler ne dajo iz Pariza tovarišem znaka?«

»Potem bi morali otroka prej pripeljati iz skrivališča zunaj mesta, da bi ga odpeljali vam, kar bi zahtevalo mnogo časa. Pred vašim povratkom bi tega ne mogli storiti.«

Stapleton je o tej stvari dolgo razmišljal. »Gospod Duvall, zdi se mi, da so vaše domneve pravilne,« je pripomnil potem. »Kakor vi, tako bi tudi jaz želel, da lopove ujamemo. Ob misli, da bi mogli uiti, mi zavre kri. Mogoče pa je seveda, da je vaše sklepanje napačno.«

»V tem primeru vsaj lopove ujamemo in nazadnje bo eden izmed njih že imel toliko uvidenosti in izda kraj, kjer je vaš sin.«

Stapleton je zelo skrbno tuhtal stvar. Očividno se je bal, da se izvedba ne posreči, kar bi lahko onemogočilo otrokov povratek.

»Moje mnenje je, gospod Stapleton,« je spet povzel besedo detektiv, »da dolgujete javnosti toliko, da mi omogočite aretacijo zločincev. Za javni blagor je velika nevarnost, ako se taki lopovi svobodno gibljejo. Ako se ne posreči,

vaš položaj ne bo slabši, kakor je že. Poizkusa nikakor ne bodo mogli pripisovati vam.«

»Dobro,« je nemirno dejal bankir. »To je igra na slepo srečo, nič drugega. Ker se na zunanji ne vidi, da vmešavanje prihaja od moje strani, dopustim.«

»Prav. Napravo, o kateri sem govoril, jutri namestim v avtomobilu. Mislim, da bo Franc vodil avto?«

»Da.«

»Ali se zanesete na njega?« je vprašal Duvall.

»Nimam nobenega povoda, da bi tega ne storil. Sploh pa tako ne izve ničesar o stvari. Ne bo imel drugega opravka, ko da popelje k cilju, ki mu ga določim.«

Duvall se je nekoliko zamislil.

»Do zadnjega trenutka pred odhodom seveda ničesar ne poveste.«

»Se razume, da ne. Mislim, da bo tako najbolje.«

»Brez dvoma. In da preprečimo vsako vmešavanje, bo najbolje, ako opremim avtomobil z napravo šele jutri zvečer, neposredno pred vašim odhodom. Ako se je vaš šofer udeležil ugrabljenja otroka, ne bo imel možnosti, da bi one opozoril.«

»Dobro! Toda upam, da je vaša opreznost nepotrebna. Ni ničesar, kar bi dalo sklepati, da je Franc sumljiv.«

»Priznam... a tem bolje je, ako smo oprezní. Vi torej jutri zvečer ob osmih odidnete od tukaj?«

»Da. Točno ob osmih.«

»Upam, da vzamete koga s seboj... morda enega policista?«

»Naročilo to izrecno prepoveduje,« je odvrnil bankir.

»Da. Ti lopovi so zviti.« Duvall je vstal.

»Jutri zvečer torej! Lahko noč!«

»Lahko noč!«

VIII.

Medtem ko sta Richard Duvall in Stapleton razpravljala o načrtu, kako bodo naslednjega večera aretirali one, ki so ugrabili otroka, sta bila Gracija in policijski šef Lefèvre v njegovi knjižnici in sta pretresala ta primer v vseh podrobnostih. Šef je prav našteval na prste točke, ki jih je zasledoval.

»Prvič je tukaj neverjetna zgodba Mari Lanahan. Dozdeva se, ko da govori resnico, jaz pa mislim, da laže. Po mojem mnenju je v precejšnji meri sodelovala.«

»Toda, odkod potem poizkus, da so jo hoteli zastopiti?«

»Mogoče je, da se je sama zastopila, vzela je le malo strupa in je s tem hotela odvrniti vsak sum.«

»Razumem.«

»Potem pa je zgodba Alfonza Valentina s pozlačenimi cigaretami. Kakor vem, je vaš mož, g. Duvall, na mestu zločina našel ena tako, napol pokajeno cigareto. To morda dokazuje, da je bil Valentin pri Mari Lanahan. Ni potrebno, da bi se to bilo zgodilo na dan ugrabljenja. Mogoče je bil tam prejšnji dan, ali pa tudi en teden prej. Toda to je najbrž z zadevo vendar v zvezi.«

»Razmišljala sem o tem,« je mirno pripomnila Gracija. »Zdi se mi, da polaga Richard na to pretirano veliko pozornost.«

»To bomo videli. Vzemimo, da Valentin in pestunja skupaj igrata. V začetku seveda ni mislil, da se spravijo cigarete v zvezo s to zadevo, ker ne ve, da je g. Duvall našel eno izmed njih. Vaš mož pa je vprašal Mari Lanahan, kake cigarete kadi Valentin. Ta takoj začne nekaj sumiti in ob prvi priliki opozori Valentina, oziroma mu piše, da uniči cigarete. To očividno kaže, da delata na skupno pest.«

